

TREĆI SUSRET EVROPSKIH NACIONALNIH TAJNIKA LITURGIJE
(Innsbruck, 20.—30. lipnja 1976.)

Dva su pitanja bila u prvom planu na dnevnom redu Trećeg susreta evropskih nacionalnih tajnika liturgije: Koje vidove bogoslužja treba produbiti iza desetgodišnje liturgijske obnove? Kojim sredstvima raspolažu nacionalne komisije za inicijaciju zajednica u slavljinama i za formiranje odgovornih za liturgijski život?

U Innsbrucku je bilo prisutno šesnaest zemalja: Zapadna Njemačka, Engleska, Austrija, Belgija, Danska, Francuska, Irska, Italija, Luksemburg, Malta, Norveška, Holandija, Portugal, Švicarska i Jugoslavija. Kongregacija za Sakramente i Bogoštovlje bila je delegirala P. Martini-a kao svog predstavnika, ali je on u zadnji čas bio spriječen. Također su se ispričali što ne mogu sudjelovati delegati iz Škotske, Poljske i Švicarske (Lugano). Osobito je bila zapažena odsutnost predstavnika istočne Evrope i nekih velikih zemalja kršćanske tradicije, kao Španjolska.

Innsbruck se pokazao vrlo pogodan da primi taj međunarodni susret (jednako tako i Austrija zbog svoje neutranosti i geografskog položaja — centralna pozicija između istočne i zapadne Evrope). Taj grad je također poznat po svom teološko katoličkom fakultetu u kojemu se P. J. — A. Jungmann, s. j., proslavio kao povjesničar liturgije.

Izveštaji o stanju u pojedinim zemljama

Svaki evropski susret počinje s nekom vrstom iznošenja pastoralnih iskustava, te pitanja i poteškoća liturgijske akcije. Ta izmjena iznosi na vidjelo različitu situaciju: zemlje s manjinom katolika koji žive u stanovitoj dijaspori (Norveška, Švedska) ili zemlje s izrazitom katoličkom većinom (Irska); različita politička stanja koja olakšavaju ili otežavaju djelovanje Crkve osobito u aktivnom sudjelovanju lajika; pokrajine koje još djelomično žive na kršćanski način, dok su druge suočene sa sekularizacijom.

a) Pitanja zajednička za više zemalja

Neka pitanja se pokazuju urgentna gotovo posvuda: Kako pospješiti kvalitet predvođenja liturgijskih zajednica i sposobnost svećenika da stvarno komunicira s vjernicima?

Kako kod lajika probuditi veće sudjelovanje u crkvenim službama i uslugama osiguravajući im adekvatnu formaciju?

Kako učiniti da zajednica sabranih vjernika prijeđe od običnog prisustvovanja i vanjskog sudjelovanja u osobni i zajedničarski pokret vjere?

Poseban problem stvara bogoslužje Riječi: preobilje biblijskih tekstova, verbalizam i odsutnost drugih simboličkih izraza, nedostatak biblijske kulture kršćana.

b) Pitanja koja se postavljaju u pojedinim zemljama

Sjeverne zemlje s katoličkom manjinom manje osjećaju nužnost eksperimentiranja i kreativnosti, a više su okrenute stvaranju malih kršćanskih zajednica sposobnih da se prepoznaju, živeći istu vjeru iznad nacionalnih, jezičnih i socijalnih razlika.

Irci sa svoje strane smatraju da je liturgija odviše akademska i ne poštuje dovoljno pobožni osjećaj puka; zacjelo zbog toga oni teže da pronađu trajne kultne oblike zbog kojih neće biti moguća evangelizacija u dubinu.

Nedjeljne zajednice bez prisutnosti svećenika zaokupljaju pažnju pokrajina s katoličkom manjinom kao i zemlje izrazito kršćanskog obilježja (Francuska, Njemačka): ne radi se samo o nedostatku svećenika nego o važnosti lajičkih službi što motivira ta sadašnja ostvarenja.

Švicarska i Luksemburg stavljaju naglasak na pozitivan vid slavlja. Liturgijska glazba ostaje golemo polje: Portugal kao i Francusku zahvatio je ukus izvjesne lakoće u liturgijskoj glazbi; druge zemlje, kao Jugoslavija (Slovenija), do sada nisu imale mogućnost da stvore novi répertoire.

c) Sugestije i želje

Mnoge zemlje izražavaju živu želju za stvaranjem molitvenih tekstova za svako kulturno područje kao i mogućnost slobodnijeg služenja liturgijskim knjigama. Uređenje liturgijskog prostora nije ostvareno u mnogim stranama; građevine od povjesnog značenja postavljaju s tim u vezi posebne probleme.

Njemačka predlaže da se za liturgiju Riječi, uz sadašnji lekcionar, izradi jedan drugi koji će za velike svetkovine kroz godinu pružiti nepromjenljivi izbor biblijskih tekstova.

Švicarska njemačkog govornog jezika se osobito zanima za audiovizuelna sredstva u liturgiji i s tim u vezi prema jedan Direktorij.

Liturgijsko slavlje u 1976. (J. Gelineau)

P. Gelineau, s. j., auktor nedavno izišlog djela pod naslovom LITURGIJA SUTRA — pokušaj o razvoju kršćanskih zajednica (Cerf, Paris 1976), pozvao je učesnike na lucidno koraćanje u odnosu na današnje liturgijske zajednice.

Mi možemo bolje odmjeriti — deset godina iza Koncila i početka reforme — složenost liturgijske akcije i njezino duboko preoblikovanje poduzeto zadnjih deset godina.

Drugi vatikanski sabor dao je novi ritualni program, ali je potrebno što djelotvornije staviti ga u djelo.

Što se tiče Riječi, katolici su nekad bili u nedostatnom položaju; danas su, naprotiv, prešli u obilje. Nije dovoljno u zajednici čitati Sveto pismo, niti ga tumačiti; radi se naprotiv o tome da se Riječ stavi u krug zajednice, da ju se pusti da odzvanja u srcu svakoga kako bi urodila odgovorom vjernika.

Propovijedanje, svjedočenje, suučješće u evanđelju, poetski sastavi pa i nebiblijski tekstovi mogu stvoriti pogodan prostor da se dočeka Riječ života.

Na isti način, predvoditeljska molitva je u knjigama zbijena u starom jeziku; ono što je napisano danas je u službi govornog čina, žive riječi, komunikacije između predvodnika i zajednice. Koncil je tražio način kako pojednostavniti liturgijske obrede i učiniti ih pristupačnima, jasnijima i rječitijima. Ali simbolička akcija se ne poistovjećuje sa svojim intelektualnim sadržajem; čin vjere se utjelovljuje u zajedničkoj simboličkoj akciji: stil i povezanost akcije važni su čimbenici sudjelovanja; ne smije se nijekati poetski, glazbeni, plastični i tjelesni izražaj.

Konačno, P. Gelineau podsjeća da je subjekt liturgijske akcije zajednica osoba koje slave.

Trebat će vidjeti za koji je obredni program ona sposobna i koji sve izražaji su joj potrebni da bi živjela svoju vjeru.

Liturgijska formacija u biskupijama i župske zajednice

Profesor G. Duffrer iz Mayance označio je čitavi put koji treba proći u sadašnjoj situaciji. Da li je *liturgijska formacija svećenika* samo predmet jednog studija među drugim teološkim disciplinama ili ona mora objediniti teološki studij?

U stvari, slaviti vjeru pretpostavlja čitav egzistencijalni hod gdje je srce, razum, volja, ukratko osoba onagažirana u svojoj cjelovitosti. Formacija neće nikada smjeti biti jednostavno sticanje slavljeničke tehnike, kao neka vrst novih rubrika.

Ne može postojati suprotnost između *liturgije i duhovnosti*, osim ako liturgija nema svoje dimenzije osobnog i egzistencijalnog susreta s Kristom Spasiteljem.

Riječ Božju se ne smije čitati u svojoj otkrivenosti niti je pružati vjernicima na čisto intelektualistički način. U liturgiji se mora očitovati kerigma, tj. navještaj spasenja u Isusu Kristu; propovijedanje, pjesme, molitve i poetski tekstovi moraju pomoći da se Riječ nastani usred jednog naroda, jedne kulture i jedne posebne povijesti.

Jednako tako, da li je *podjela liturgijskih službi* puko predstavljanje ili popuštanje lajicima ili sredstvo zaokupljanja? Sudjelovanje lajika može naći svoj smisao samo u sakramentalnom vidu Tijela Kristova, sastavljenog od članova koji su pojedinačno odgovorni za opće dobro.

Ukratko, moguće je pitati se da li je liturgijska obnova do danas uspjela ponovno uključiti kršćanske vrednote utjelovljenje u starim obredima ili se izvršilo jednostavnu zamjenu formi, a da se nije uspjelo probuditi novi susret s Kristom u središtu zajednice vjernika.

Prema budućnosti ...

Skupine nacionalnih tajnika liturgije izabrala je novi stalni Ured:

1. za engleski jezik: A. Boylan (Engleska);
2. za njemački jezik: M. Schilz (Luksemburg);
3. za francuski jezik: A. Haquin (Belgija);
4. za sjeverne evropske zemlje: N. K. Rasmussen (Danska);
5. za zemlje istočne Evrope: A. Ramoz (Portugal).

A. Haquin (Belgija) izabran je za predsjednika Ureda kao nasljednik M. Schilz-a (Luksemburg); N. K. Rasmussen (Danska) izabran je za tajnika.

Slijedeći susret će se redovito održati 1978. Mjesto će odrediti stalni Ured na svojoj sjednici u travnju 1977.

André Haquin
predsjednik Ureda

NOVA UPRAVA PAPINSKE MEĐUNARODNE MARIJANSKE AKADEMIJE

Dva naša hrvatska franjevca koji žive i djeluju u Rimu imenovani su predsjednikom i tajnikom Papinske međunarodne marijanske akademije. Na prijedlog fra Konstantina Kosera, generala franjevačkog reda Male braće, reda kojemu je povjerena ta papinska ustanova, kardinal Olfredo Ottaviani je imenovao fra Pavla Meladu za predsjednika, a fra Dinka Aračića za tajnika navedene Akademije. Imenovanje je saopćeno u Rimu 16. prosinca 1976.

Do promjene u rukovodstvu Akademije došlo je zbog ostavke dosadašnjeg predsjednika fra Karla Balića, koji se zbog teške bolesti i poodmakle dobi svojevoljno povukao s dužnosti predsjedništva. O. Baliću tom prigodom dodijeljen je naslov počasnog predsjednika zbog vrijednih zasluga u razvoju mariološke znanosti dok je upravljao Akademijom. Karlo Balić je naime i osnovao 1946. Marijansku akademiju sa svrhom da promiče znanstvena istraživanja u svezi s Majkom Božjom. Akademija je 1950. postala »međunarodna«, a 1959. dodijeljen joj je naslov »papinska« s još jednom ulogom da usklađuje radove marioloških društava i instituta širom svijeta.

Novi predsjednik Papinske međunarodne marijanske akademije (PAMI) o. Pavao Melada član je franjevačke provincije Presv. Otkupitelja sa sjedištem u Splitu. Rođen je 15. svibnja 1916. u Kaštel Štafiliću. Gimnazijske i dio filozofsko-teoloških studija završio je u svojoj provinciji (Sinj, Makarska). Godine 1938. poslan je na daljnji studij u Rim. Na Papinskom biblijskom institutu završio je licencijat iz biblijskih znanosti, a na Papinskom učilištu »Antonianum« doktorirao je iz teologije. Već od osnutka Akademije bio je bliski suradnik o. Balića u znanstvenim istraživanjima, posebno onima s područja mariologije. Dvije godine proveo je u Španjolskoj (1946—48) istražujući rukopise koji su sadržavali raspre o uznesenju BDM, kao i rukopise djela franjevačkog filozofa Ivana Duns Skota. Od 1949. tajnik je PAMI.

O. Melada se posebno uvještio u pripravljanju, organiziranju i vođenju Međunarodnih marijansko-marioloških kongresa. Dosada je organizirao slijedeće kongrese: Rim 1950. i 1954, Lourdes 1958, Santo Domingo 1965, Lisabon-Fatima 1967, Zagreb-Marija Bistrica 1971, Rim 1975. Sada radi na pripremanju slijedećeg kongresa koji bi se trebao održati 1979. u Zaragozi u Španjolskoj. Naročitu marljivost i tehničku spremu pokazao je i pokazuje u tiskanju Zbornika spomenutih kongresa kao i drugih nizova koji izdaje Akademija. Dosada je tiskano preko stotinu svezaka znanstvenih prouka o Djevici Mariji. Kao dobrom poznavacu glavnih evropskih jezika boravak u znanstvenim krugovima omogućio je o. Meladi poznavanje brojnih svjetskih stručnjaka s područja teološke, a posebno mariološke, znanosti. O. Melada je pripremio i znanstveni skup o teologiji Drugog vatikanskog sabora.

Novi tajnik Akademije fra Dinko Aračić, član je također franjevačke provincije Presv. Otkupitelja. Rođen je 21. 10. 1947. u Vinjanima Gornjim, Imotski. Teologiju je diplomirao na Rkt. Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, gdje je 1974. postigao licencijat. Već dvije godine radi u tajništvu Akademije i pod vodstvom profesora s Papinskog teološkog fakulteta »Marianum« u vidu doktorske teze istražuje mariološku misao Karla Balića.

U pismu koje je nakon imenovanja uputilo svojim članovima i prijateljima, novo je rukovodstvo Akademije izrazilo spremnost da nastavi svoj rad već utrtim stazama, imajući u vidu nova istraživanja na području mariološke znanosti koja su zacrtana na Drugom vatikanskom saboru i u novijim dokumentima Pavla VI.

OSVRT NA PRIJEVOD NOVOG ZAVJETA (I)

Gracijan Raspudić

NOVI ZAVJET s grčkog izvornika preveli

Bonaventura Duda i Jerko Fućak,
Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1973.

U posljednjem desetljeću i pol učinjeno je u hrvatskoj biblijskoj — posebno prijevodnoj — djelatnosti više nego prije u cijelim stoljećima. »Novinarska izdavačka kuća STVARNOST u Zagrebu izdala je cijelo Sv. Pismo u Zagrebu g. 1968: **Biblija — Stari i Novi Zavjet**. Stari Zavjet donesen je djelomično u posve novome prijevodu (**Petoknjižje** — prijevodu Silvija Grubišića, **Psalmi** u prijevodu Filiberta Gasa), djelomično (sve ostale knjige Staroga Zavjeta) na temelju revidiranog prijevoda † dr Antuna Sovića. Novi Zavjet — u prijevodu dr Ljudevita Rupčića.

Pod naslovom: **Hrvatska Biblija u novome prijevodu** počeo je o. Silvije Grubišić god. 1973. u Chicagu izdavanje svih knjiga Staroga Zavjeta u vlastitome prijevodu. Dosada su izišla tri sveska: **I. Petoknjižje** (Revidiran prijevod Biblije Stvarnosti), **II. — Ruta, Job, Upute za život, Velepjesma, Predsjedatelj**, **III. — Psalmi**.

O. Celestin Tomić izdao je god. 1973. u Zagrebu **Psalme u vlastitome prijevodu i s komentarom**. Te iste godine i u istome gradu izdao je o. Ljudevit Rupčić u vlastitome prijevodu, s opširnim tumačem i ilustrirano, **Pjesmu nad pjesmama**.

Kako se vidi, radilo se i još se uvijek radi na usavršavanju prijevoda pojedinih knjiga Staroga Zavjeta. Tu je, zbilja, uloženo mnogo truda i napora. U tome razdoblju posvećeno je mnogo brige i pozornosti i prevođenju Novog Zavjeta na hrvatski jezik.

God. 1962. izdaje u Zagrebu o. Bonaventura Duda sinopsu Evanđelja pod naslovom: **Evanđelje**. God. 1961. izdano je u Sarajevu: **Sveto Pismo — Novi Zavjet**, god. 1967. izlazi opet u Sarajevu: **Sveto Pismo — Novi Zavjet**, a god. 1968. izlazi u Zagrebu, kako je već rečeno, u izdanju **Biblije Stvarnosti** cijeli **Novi Zavjet**. Ova tri izdanja Novog Zavjeta dosta se međusobno razlikuju tumačenjima i predgovorima, znatno manje prijevodom i jezikom.¹ God. 1973. u izdanjima *Kršćanske Sadašnjosti* izlazi u Zagrebu: **Novi Zavjet** — s grčkog izvornika preveli: Bonaventura Duda i Jerko Fućak.²

¹ O prevoditelju knjige: **Sveto Pismo — Novi Zavjet**, Sarajevo, 1961. vidi G. Raspudić: **Tri izdanja Novoga Zavjeta u časopisu Crkva u svijetu**, god. IV. (1969.) str. 201. sl.

² Pojedine Knjige (Staroga) i Novoga Zavjeta navodimo uobičajenim kraticama. Tako: Iv 8, Evo još nekoliko kratica, kojima se služimo u ovome članku.

D = **Evanđelje**, život i muka Isusa Krista, Spasitelja svijeta — riječima četvorice evanđelista. Sveti tekst s grčkog izvornika preveo . . . o. Bonaventura Duda, franjevac, Zagreb, 1962.

DF = **Novi Zavjet** s grčkog izvornika preveli: Bonaventura Duda i Jerko Fućak, Zagreb, 1973.

Nedavno je izišlo četvrto izdanje ovoga prijevoda, tiskano u Zagrebu, 1977. — Prijevod je isti — u stvari pretisak — kao u izdanju godine 1973; ispravljeno je samo nekoliko tiskarskih pogrešaka i dva krivo prevedena retka 1 Kor 7, 27—28.

Casoslov = **Casoslov naroda Božjega**. Psaltir i zajednička slavlja. Pastoralno izdanje, Zagreb 1972.

BJ = »Le nouveau Testament traduit en français sous la direction de L'ÉCOLE Biblique de Jérusalem (La Bible de Jérusalem, Pariz, 1958).

Ek = Nouveau Testament, traduction oecuménique de la Bible, troisième édition, Pariz, 1973.

HP = **Hrvatski Pravopis — s pravopisnim rječnikom**, Zagreb, 1971.

HP — 44 = **Hrvatski pravopis** — obradio Ured za hrvatski jezik. Izdanje »Nakladnog odjela Hrvatske državne tiskare«, Zagreb, 1944.

Leal = Juan Leal: **Sinopsis de los cuatro evangelios**, Madrid, 1964.

NAB = The New American Bible, translated from original languages with critical use of all ancient sources by Members of the Catholic Biblical Association of America, Cleveland, New York, 1970.

NEB = The New English Bible, New Testament, Cambridge, 1961.

»Svaki novi prijevod biblijskih tekstova znači religiozan i kulturno dogadađ prvoga reda«, čitamo u predgovoru **DF** prijevodu. Zato je na mjestu i dolikuje obavijestiti hrvatsku javnost o novijim hrvatskim biblijskim dostignućima i uspjesima. Ali kako predmet svojom važnosti, raznolikosti i širinom nadilazi snage pojedinog čovjeka, ovom ću se zgodom osvrnuti samo na najnoviji hrvatski prijevod Novoga Zavjeta — na **DF**, i to prvenstveno na njegovu jezičnu stranu, ističući odmah na početku članka vidnu i lako uočljivu razliku između jezika sinopse **Evandjelja** izdane 1962. i Novoga Zavjeta izdana g. 1973., iako su obje knjige uglavnom djelo o. Dude. (Prva je posve i samo njegova, a druga je zajednički trud o. Dude i o. Fućaka). Razlika je u jeziku gotovo upadna, opipljiva, ali teško shvatljiva: teško je protumačiva kratkim vremenskim razmakom između izlaza jedne i druge knjige. Razlika se lako može ustanoviti usporedbom tekstova. Ne ćemo ulaziti u motive i razloge toj činjenici, ali ćemo na nju upozoriti više puta u ovome osvrtu: primjerima ćemo je »obložiti«.

Istina, ovaj osvrt dolazi pokasno. Očekivali smo, naime, da će se domovinski stručnjaci osvrnuti detaljno i znalčki na **DF**. Koliko nam je poznato, to nitko nije ozbiljno učinio. Da hrvatski episkopat nije usvojio **DF** prijevod u Časoslovu i u Misnim čitanjima, i tako ga na neki način službeno nametnuo vjernicima i svećenstvu, i da naši prevoditelji nisu nedavno izdali novo nepromijenjeno izdanje prijevoda, u kojemu bi trebalo mnogo toga poboljšati i ispraviti, ne bih ni ja sada, ovako kasno, o tome pisao. Iako dolaze s velikim zakašnjenjem, ipak bi ove napomene mogle barem malo koristiti i prevoditeljima i hrvatskim biskupima.

U tom smislu mi razumijemo izjavu, koju je dao 2. studenoga 1969. u ime »Nacionalne liturgijske komisije za hrvatsko jezično područje« njezin predsjednik, monsijor Pichler, banjalučki biskup. Biskup piše o Redu mise:

»Sve što ljudi načine, nesavršeno je. Tko je ikad prevodio, zna koliko je katkada teško 'okrenuti' jednu rečenicu stranog jezika u lijepo hrvatski izraženu misao. Stoga Nacionalna liturgijska komisija smatra da ovo nije konačan prijevod Reda mise. Liturgijskom porabom primjetit će se mnoge nesavršenosti koje su izmakle pažnji prevodilaca.

Zato će Komisija biti zahvalna za priposlane zamjerke, ispravke ili prijedloge. Time će se omogućiti bolje i savršenije drugo izdanje«.

DF prijevod nije rađen na brzu ruku: tu je sve pretreseno, vagnuto i odmjereno. Iako je u posljednje vrijeme objavljeno nekoliko hrvatskih prijevoda N. Zavjeta, ipak je opravdano reći, da je **DF** originalan i nov prijevod, koji obiluje i uspješnim rješenjima i odbojnim promašajima. Kako je piscu ovih primjedbi i objašnjenja stalo do toga, da hrvatski narod dobije što ljepši i bolji prijevod N. Zavjeta — vjeran izvorniku i dobru hrvatskom jeziku — priopćuje hrvatskoj javnosti ove sugestije, koje bi mogle pospješiti (barem malo) ostvarenje toga cilja. Napisane su dobronamjerno i hladno, ali bez pridržavanja, kad se tražila jasna riječ.

U **DF** prijevodu ima, kako će se vidjeti iz ovoga članka, priličan broj krupnih nedostataka, osjetljivih propusta i zamašnih manjaka. Usprkos tomu prijevod ima i dobrih, izvanredno uspješnih strana. Među najbolje u njemu treba

S1 = Sveto Pismo. Novi Zavjet — s izvornog grčkog teksta preveo ... dr. fra Ljudevit Rupčić ... Sarajevo, 1961.

S2 = Sveto Pismo. Novi Zavjet — s grčkog izvornika preveo ... dr. fra Ljudevit Rupčić, Sarajevo, 1967.

S3 = Novi Zavjet u Bibliji »Stvarnosti«, preveo dr. Ljudevit Rupčić, Zagreb, 1968.

Razlike = Dr. Petar Guberina i dr. Kruno Krstić: **Razlike između hrvatskog i srpskog književnog jezika**, Zagreb, 1940.

Savjetnik = Jezični savjetnik s gramatikom, uredio dr. S. Pavešić, Matica Hrvatska, Zagreb, 1971.

Šarić = Sveto Pismo Novoga i Staroga Zavjeta, preveo Dr. Ivan Ev. Šarić, nadbiskup vrhbosanski, Madrid, 1959.

Zagoda = Sveto Pismo Novoga Zavjeta iz izvornog teksta preveo prof. dr. Franjo Zagoda, apostolski protonotar, Zagreb, 1939.

ubrojiti rijetku vjernost izvorniku. Izuzme li se nekoliko mjesta, koja se mogu na prste izbrojiti, prijevod je daleko od svakoga komentara, koji je najbolnija — gotovo smrtonosna — rana **S2** i **S3**. Komentar mjesto prijevoda! U potvrdu ovomu navodimo nekoliko mjesta iz **S3** i **DF** prijevoda. Redovito bit će dosta pročitati jedan prijevod poslije drugog, da se vidi, koji je koncizniji; želi li se ustanoviti, koji je vjerniji izvorniku, trebat će prijevode usporediti s originalom.

Fil 2, 9. glasi

u **DF**:

Zato Bog njega preuzvisi i darova mu Ime, Ime nad svakim imenom.

Heb 5, 2. glasi

u **DF**:

On može primjereno suosjećati s onima koji su u neznanju i zabludi, jer je i sam zaogrnut slabošću.

Lk 8, 17. glasi

u **DF**:

Ta ništa nije tajno što se neće očitovati; ništa sakriveno što se neće saznati i na vidjelo doći.

Lk 1, 51. glasi

u **DF**:

Iskaza snagu mišice svoje, rasprši oholice umišljene.

Lk 11, 9. glasi

u **DF**:

I ja vam kažem: ištite i dat će vam se! Tražite, i naći ćete! Kucajte, i otvorit će vam se!

Heb 7, 11. glasi

u **DF**:

Da se, dakle, savršenstvo postiglo po levitskom svećeništvu — jer na temelju njega narod je dobio Zakon — koja bi onda bila potreba da se po redu Melkisedekovu postavi drugi svećenik i da se ne imenuje po redu Aronovu?

Jak 2, 21. glasi

u **DF**:

Zar se Abraham, otac naš, ne opravda djelima, kad na žrtvenik prinese Izaka, sina svoga?

u **S3**:

Zato ga Bog **uzdiže na najvišu visinu** i dade mu **jedincato** ime koje je iznad svakog drugog imena.

u **S3**:

(I to) kao onaj koji može biti blag prema onima koji iz neznanja **griješe**, budući da i **sam nosi na sebi slabost**.

u **S3**:

Jer nema ništa sakriveno što neće **trebati** da se očituje; ništa tajno što **sigurno neće trebati** da se sazna i na javu izide.

u **S3**:

Junačko djelo izvede mišicom svojom: **rasprši one koji su oholi u misli srea svoga**.

u **S2**:

I ja vam kažem: **Ustrajno** molite i dat će vam se! **Neumorno** tražite i naći ćete; **Opet i opet** kucajte i otvorit će vam se.

u **S3**:

Pa da je savršenstvo ostvareno levitskim svećeništvom — **izabrani je na ime narod primio Zakon u uskoj povezanosti s njime** — kakva li je još bila potreba da ustaje drugog roda svećenik 'sličan Melkisedeku' o kome se ne bi moglo kazati da je sličan Aronu?

u **S3**:

Zar nije bio naš otac Abraham **djelima pokazan opravdanim**, kad je 'prinio na žrtvenik svoga sina Izaka'³?

³ NEB prevodi prvu rečenicu: »Was it not by his action... that our father Abraham was justified?«

Dj 20, 22: »A sad, evo, **okovan Duhom** idem u Jeruzalem.« Nisam vidio prijevoda, koji bi bio ovoliko doslovan, mrtav. Okovan Duhom! Zagoda je to preveo: »A sada evo me sili Duh, da idem u Jeruzalem.«¹⁸

2 Kor 5, 16: »Ako smo i poznavali Krista po tijelu, sada **ga** više ne poznamo.« Ovdje je umetnuto **ga**, a vjerojatno bi se bolje sačuvao duh izvornika, da je umetnuto i **tako**. Prijevod, ovakav kakav je, u najmanju je ruku dvoznačan.¹⁹

Otk 10, 4: »Zapečati to, što prozbori sedam gromova! Toga ne piši!« Istina je da grčki glagol ima prvotno značenje **zapečatiti**, ali je uporabom dobio mnogo više značenja. Taj je tekst po svojoj prilici trebalo prevesti, kako **ga** prevodi S2: »Sačuvaj tajnim što je reklo sedam gromova; to ne piši!«²⁰ Prije su hrvatski prijevodi imali: »Iz plemena Judina dvanaest tisuća zabilježenih«, a **DF** kaže: »dvanaest tisuća **opečaćenih**».

Lk 17, 33: »Tko god bude nastojao život svoj sačuvati, izgubit će **ga**, a tko **ga** izgubi, **živa** će **ga** sačuvati.« Ako netko sačuva život, zar **ga** može **neživa** sačuvati? **S2** prevodi: »Tko **ga** izgubi, sačuvat će **ga**.«²¹

Mk 10, 4: »Oni rekoše: Mojsije je dopustio napisati otpusno pismo i — otpustiti.« Budući da je ropski doslovan, prijevod nije dobar. Ostali su hrvatski prijevodi, koliko je meni poznato, nastojali oblikovati izvornu misao u duhu hrvatskog jezika. Tako Zagoda: »Oni rekoše: Mojsije dopusti, da **joj se** napiše otpusno pismo i da **se** otpusti.« **D** ima: »... da se napiše otpusnica, pa da se otpusti.«

Lk 24, 30: »Dok bijaše s njima za stolom, uze kruh, blagoslovi Boga, pa razlomi **te** im davaše.« Ne ulazeći u pitanje, da li **eulogese** treba prevesti sa »blagoslovi Boga« ili »blagoslovi kruh«,²² mora se reći, da je u hrvatskome trebalo staviti objekt glagola »razlomi«, makar **ga** formalno ne bilo u izvorniku. Da su prevoditelji poslije riječi **razlomi** nadodali riječ **kruh**, a poslije **davaše** umetnuli **ga**, prijevod bi im dobio na kakvoći, a možda i na stvarnoj vjernosti originalu.

Kol 2, 22. glasi u **DF**: »Sve će to uporabom u **raspadanje!**« Podcrtana je riječ doslovni prijevod izvornog termina i konstrukcije, zato nije čudo, da »šepa« u hrvatskome. **NAB** prevodi: »Such prescriptions deal with things **that perish in their use.**« Koliko sam mogao vidjeti, nitko u prijevodu te rečenice ne stavlja uskličnika, osim **DF**.

1 Kor 3, 2: »Mlijekom vas napojih, ne jelom: još ne možete, a ni sada još ne možete, jer još ste tjelesni.« Svi suvremeni zapadni prijevodi donose Pavlovu misao u čitljivu jeziku: ne robuju slovu. **S3** prevodi: »Hranio sam vas mlijekom, a ne tvrdim jelom, jer **ga** niste mogli još **podnositi**, a ni sada još ne možete. jer još ste tjelesni.« Ta je rečenica u **DF** prijevodu dobrim dijelom neka vrsta rebusa.²³

2 Kor 4, 4. glasi u **DF**: »... da ne zasvijetli **svjetlost Evandjelja slave Krista** koji je slika Božja.« Oba su rečica (3 i 4) prilično nejasno prevedena. To nas ovdje ne zanima; zanimaju nas samo riječi: **svjetlost Evandjelja slave Krista**... To je doslovan, mrtav prijevod, pa zar je čudo, da odbija čitatelja? Svi su noviji hrvatski prevoditelji nastojali izbjeći grčku konstrukciju u hrvatskome, osim **DF**. **S2** prevodi te riječi: »... svjetlo sjajne Vesele vijesti Kristove, koji

¹⁸ Ek prevodi: »Maintenant, prisonnier de l'Esprit, me voici en route pour Jérusalem.« NAB ima: »I am on my way to Jerusalem, compelled by the Spirit.«

¹⁹ Ek prevodi: »maintenant nous ne le connaissons plus ainsi.« NAB kaže: »... we no longer know him by this standard.«

²⁰ Ek prevodi: »Garde secret le message de sept tonnerres et ne l'écris pas.«

²¹ Ek prevodi: »... et qui la perdra la sauvegardera.« NAB ima: »... whoever loses it will keep it.«

²² Ek prevodi: »... il prit le pain, prononça la bénédiction, le rompit et le leur donna.« NAB ima: »... he took the bread, pronounced the blessing, the broke the bread and began to distribute it to them.«

²³ Ek prevodi: »C'est du lait que je vous ai fait boir, non de la nourriture solide; vous ne l'auriez pas suorter. Mais vous ne la...« NAB ima: »I fed you with milk and did not give you the solid food, because you were not ready for it...«

Rim 5, 20: »Ali gdje se umnožio grijeh, **nadmoćno izobilova milost**«. Ne ide mi pod kapu ovakvo pisanje: **nadmoćno izobilovati**.¹³ Vulgata ima: **superabundavit gratia**. S1 prevodi: »tu se milost izli u preizobilju.«

2 Kor 10, 4: »Tä oružje našeg vojevanja nije tjelesno nego **božanski snažno**«. U Dj 7, 20. stoji: »Bijaše (Mojsije) **božanski lijep**«. Reći za čovjeka, da je »božanski lijep« ili za oružje, da je »božanski snažno« nije u duhu Biblije. DF je previše pročitao u izvorniku.¹⁴ Katkada se susrećemo gotovo s baroknim načinom izražavanja. Heb 5, 11: »O tome nas čeka **besjeda velika**«. ¹⁵ Dj 20, 2: »... bodreći braću **besjedom mnogom**«. S2 prevodi: »I opominjao (je) braću brojnim govorima.«

2 Pet 1, 13: »Pravo je, mislim, da vas... budim opomenom...«¹⁶

2 Sol 1, 11: »... da vas Bog učini dostojnima poziva i **snažno dovede do punine** svako vaše nastojanje oko dobra...«

U 1 Pet 1, 12. stoji: »... ono što vam navijestiše blagovjesnici vaši, a **nada što se i anđeli žude nadviti**«. Podcrtane riječi Vulgata prevodi: »... in quem angeli desiderant prospicere.« NAB ima: »Into these matters angels long to search.« Zar nije ishitren prijevod u DF?

Heb 1, 2. prevodi DF: »... Njega (Isusa) po kome **sazda** svjetove.« Mjesto **sazda** svi su dosadašnji hrvatski prijevodi imali **stvari**. Tako, Zagoda prevodi: »... po kojemu stvori i svijet.« Iako je u grčkome **epoisen** — fecit —, držim, da bi se bolje izrazila izvorna misao sa **stvari** nego sa **sazda**. Mi smo uvijek vjerovali, da je po Kristu sve stvoreno, »na nebesima i na zemlji«. U Redu mise čitamo: »... ti čovjeka **sazda**...«, i to bi bilo bolje: »ti čovjeka **stvorik**«.

2. Doslovni — mrtvi prijevod

Vrlo često prevoditelji žrtvuju duh svoga jezika duhu tuđega jezika, zato im prijevod ne može biti na visini. U DF taj je nedostatak osjetljivo prisutan. Samo nekoliko primjera.

2 Kor 5, 5: »Uvijek smo stoga puni pouzdanja, makar i znamo: **naseljeni u tijelu iseljeni smo od** Gospodina. Tä u vjeri hodimo, ne u gledanju. Da, puni smo pouzdanja i najradije bismo se **iselili od tijela** i naselili se kod Gospodina. Zato se i trsimo da mu omilimo, bilo **naseljeni**, bilo **iseljeni**«. Ovo je, meni se čini, više rudimentarna etimologija nego prijevod iz grčkog u hrvatski. Gdje se hrvatski kaže »naseljeni u tijelu«? Kada li se govorilo »iseljeni od tijela«? Da se uoči, koliko je tu mrtvog prijevoda, koliko robovanja slovu, koliko li jezičnih nepravilnosti, bit će dosta navesti prijevod Ek ili jedan od dosadašnjih hrvatskih prijevoda.¹⁷ S1 glasi: »Tako, uvijek smo puni pouzdanja, osvjedočeni, da, boraveći u tijelu, boravimo u tuđini, daleko od Gospodina... Ipak smo puni pouzdanja i najradije bismo voljeli otići iz tijela, da se nastanimo kod Gospodina. Zato mu se uporno nastojimo svidjeti, bilo da ostajemo u ovome tijelu, bilo da odlazimo iz njega.«

¹³ Ek prevodi podcrtane riječi: »La grace a surabondé«, NAB kaže »grace has far surpassed it«.

¹⁴ Ek prevodi: »il était beau aux yeux de Dieu...« Zerwick upućuje na njemački izraz: »himmlisch schoen«, ali to je daleko od božanski. Grčki: (Hopl) dynata to theo. Die Gute Nachricht — Das neue Testament in heutigem Deutsch, Stuttgart, 1971. komentira: (Ich benutze in meinem Kampf... die maechtigen Waffen Gottes«. BJ prevodi 2 Kor 10, 4: »... mais elles sont pour la cause de Dieu...«, a u bilješci kaže: »Ou: aux yeux de Dieu«. U Dj 7,20. mjesto DF — ova »božanski lijep« BJ kaže: »qui était beau devant Dieu...«

¹⁵ S3 prevodi: »... o tome nam treba mnogo govoriti«, a Ek kaže: »Sur ce sujet, nous avons bien de choses à dire.« Sve je to daleko od **besjede velike**. Prijevod DF tako je oblikovan, da ne znamo, tko će reći — mi ili netko drugi — »besjedu veliku«.

¹⁶ Ek ima: »... de vous tenir en éveil par mes rappels.«

¹⁷ Ek prevodi: »Ainsi donc, nous sommes toujours pleins de confiance, tout en sachant que, nous habitons dans ce corps, nous sommes hors de notre demeure, loin de Seigneur... Qui, nous sommes pleins de confiance et nous préférons quitter la demeure de ce corps pour aller demeurer auprès du Seigneur...«

Jak 2, 20: »Hoćeš li spoznati, šuplji čovječe, da je vjera bez djela jalova?« I ovdje je riječ **jalova** neumjesna. W. Bauer prevodi ovaj tekst: »Der Glaube ohne Werke ist nutzlos.« Što li se želi reći izrazom **šuplji čovječe**? Vulgata ima: »o homo inanis«; **S3**: »o luđače«. ⁵ U hrvatskome se kaže »šuplja glavo«. Rabi li se u tome smislu »šuplji čovječe«? Meni se čini, da to ima drugo značenje.

2 Pet 1, 8: »Jer ako to (bratoljublje) posjedujete i u tom napredujete, nećete biti dokolni i **jalovi** za spoznanje Isusa Krista.« Nije jasno, kako se biva **jalov** za nečije spoznanje. **S1** prevodi: »Ako posjedujete ove kreposti i ako napredujete u njima, neće vas ostaviti ni **besposlenim** ni **besplodnim** u pogledu spoznaje...«⁶

Lk 20, 1: »... dok je (Isus) naučavao... **ispriječiče** se glavari svećenički...« Mjesto **ispriječiče** se, Zagoda ima **pristupiše**, **D** ima: **pristupe**.⁷

Mt 6, 7: »Kad molite, ne **blebecite** kao pogani.« Iako nije posve jasno značenje grčke riječi **battalogo**, ipak se čini, da je Vulgata bliža Isusovu načinu izražavanja negoli je **DF**: nolite multum loqui.⁸

2 Kor 5, 11: »**Prožeti**, dakle, strahom Božjim.« **Prožeti** je mnogo jači izraz nego izvorni **eidotes**, koje Vulgata prevodi točno **scientes**. Zagoda ima: znajući; **S1**: »Znajući, što je strah Gospodnji...«⁹

Jak 2, 13: »... a milosrđe **likuje** nad sudom.« Zanimljivo je ovdje napomenuti, da **Časoslov**, str. 257., donosi taj tekst u prijevodu **DF**. Ali je mjesto **likuje** napisano **smije**. To je mnogo bolje.

Mk 14, 65: »I sluge ga **uzeše pljuskati**.« Na drugim mjestima susrećemo izraz: »**stanu** zboriti«. Lk 20, 9: »Zatim **uze** narodu kazivati ovu prisporobu...« ili Mk 12, 1: »... uze im **zboriti** u prisporobama...« Sve su podcrtane riječi zastarjele. Evo kako **S2** prevodi posljednji tekst: »Tada im **poče** govoriti u usporodbama.« U Ef 1, 6. čitamo: »Njome (milošću) nas **zamilova** u Ljubljenome.« **Zamilova** je eufemizam, koji nije ovdje na mjestu.¹⁰ Zagoda prevodi: »... kojom nas **podari** u Ljubljenome.« Original govori o **milosti**, a ne o **milovanju**.

Lk 12, 58: »Kad s protivnikom ideš **glavaru**, na **putu** sve uloži da ga se **otarasiš**.« Iako bi se original mogao razumjeti: »na putu sve uloži«, ipak je vjerojatnije, da se »na putu« **en to hodo** odnosi na »otarasiš«, kako se izražava **DF**. Sigurno izvornik ne govori o glavaru.¹¹ Isto je tako sigurno, da nijedan drugi hrvatski prevoditelj ne upotrebljava glagol **otarasiti**. Često se čitatelj susreće u **DF** prijevodu s nepotrebnom i neumjesnom patetičnošću, koja neugodno djeluje; rado bi čitatelj, da je nema.

Iv 18, 37: »Isus odgovori: 'Ti kažeš! Da, kralj sam!« Grčki: **Sy legeis hoti basileus eimi**. Bi li se smjelo reći, da nešto strši u tome prijevodu? Pogledajmo ga malo izbližega. »Ti kažeš!« Zašto uskličnik »Da, kralj sam!« Opet uskličnik! Ima tu nešto silovito, što se na silu nameće. Meni se čini i mnogo jednostavnijim i mnogo bližim izvorniku slijedeći prijevod u **Ek**: »Jesus lui répondit: C'est toi qui dis que je suis roi.«¹² Bez uskličnika, bez sile — i posve razumljivo.

Lk 20, 3: »Recite mi: **Krst Ivanov od Neba** li bijaše ili od ljudi?« Nametljivost, koja nije na mjestu. Šarić prevodi: »Kažite mi: Je li Ivanovo krštenje bilo s neba ili od ljudi?« **DF** ima ovdje grčki poređaj riječi mjesto hrvatskoga.

⁵ Ek ima: »pauvre être«.

⁶ BJ prevodi: »sans activité, ni sans fruit pour la connaissance de...«

⁷ Ek ima: »... survinrent les grands prêtres...« **NAB**: »The high Priests... approached him.«

⁸ Leal: »No digais palabras inútiles.« Ek ima: »... ne rabâcher pas comme les païens.«

⁹ Ek ima: »Connaisant donc la crainte du Seigneur...«.

¹⁰ Grčki: »**Tes haritos autu hes eharitosen hemas...«** Ek prevodi: »(à la louange de sa gloire) et de la grace dont il nous a comblés en son Bien-aimé.«

¹¹ Ek prevodi: »Ainsi, quand tu vas avec ton adversaire devant le magistrat, tâche de te dégager de lui en chemin, de peur...« **NAB**: »... try to settle with him on the way, lest...« (Ek je, po mome mišljenju, najbolji francuski prijevod. Bolji je od BJ, jer je vjerniji i bliži izvorniku. Zato ga često navodimo u ovome članku.)

¹² Da li je Isus rekao: »Ti kažeš, da sam ja kralj« ili: »Ti kažeš: ja sam kralj« ne može se sigurno ustanoviti ni na temelju izvornika ni iz misaonog konteksta. Nije jasno, koje značenje ima **hoti** u ovome sklopu. **NAB** prevodi: »Jesus replied: It's you who say I am a king«.

Kolika je razlika u jeziku. Kamo sreće, da **DF** govori uvijek takvim jezikom!

Iv 19, 21. glasi

u **DF**:

Na to glavari svećenički rekoše Pilatu: »Nemoj pisati 'Kralj židovski', nego da je on rekao: Kralj sam židovski.« Pilat odgovori: »Što napisah, napisah.«

u **S3**:

Nato glavari svećenički reknu Pilatu: »**Neka ne ostane napisano: kralj židovski, nego: Ovaj je tvrdio: kraj sam židovski.**« »Što sam napisao, **ostaje napisano!**« odvrati Pilat.

Donijeli smo samo nekoliko primjera — a lako bi ih bilo podesetorostručiti iz kojih je očita stilaska i jezična prednost **DF** prijevoda pred **S2** i **S3**, a katkada i pred svim dosadašnjim hrvatskim prijevodima Novoga Zavjeta.

Ovdje bilježimo jednu naoko sitnu i neznatnu stvar, ali koja nije bez svoga značenja: pridonosi vrijednosti **DF** prijevoda.

U pretpostavci, da se dvostruka grčka negacija **u me** razlikovala značenjem od jednostruke negacije **u** u vrijeme pisanja Novoga Zavjeta, tu je značenjsku razliku **DF** dosta dobro istaknuo, kada je **u me** preveo dvostrukom hrvatskom negacijom, a **u** jednostrukom. **S2** i **S3** prevodio je dvostrukom grčku negaciju **u me** sa sigurno. Ostali hrvatski prijevodi jednako su prevodili obje: dvostrukom i jednostrukom grčku negaciju. Primjer:

Mk 13, 2. glasi u **DF**: »**Ne, neće** se ostaviti ni kamen na kamenu nerazvaljen.«, a **S2** glasi: »Tu **sigurno neće** ostati ni kamen na kamenu. **Sigurno** će se svaki srušiti.« Meni se čini, da je **DF** bliži izvorniku negoli **S2** i **S3**. Ali ni **DF** nije bio dosljedan u tome. Često je ignorirao — hotimično? — dvostrukom negaciju u izvorniku. Tako u Lk 21, 32. 33. dvostruka negacija dolazi u oba retka, a u prijevodu je izražena samo jedanput. Usp. Otk 18, 21—24.

1. Prejaki i neumjesni izrazi

Čitatelji će lako ustanoviti, da li je naš naslov prejak ili neumjestan. Mogli smo donijeti — treba li to spominjati? — mnogo više primjera, ali, nadamo se, da će biti dosta ovo što je donešeno.

Mt 5, 39: »A ja vam kažem: Ne opirite se Zlome! Naprotiv, **pljusne** li te tko po jednom obrazu okreni mu i drugi.« (Držim, da je kriv prijevod: »Ne opirite se Zlome!«, ali o tome ne želim ovdje govoriti), želim istaknuti, da izraz »pljusne li te tko« nije na mjestu. U **D** imamo: »udari li te tko«. Kamo sreće, da se prevoditelj nije »ispravio«!

Mt 26, 67: »Tada su mu pljuvali u lice i udarali, a drugi ga **pljuskali** govoreći...« Držim, da bi u dobru hrvatskome trebalo reći: »Tada su mu **jedni**... a drugi ga...«, iako u grčkome ne stoji **hoi men** u prvoj rečenici. Budući da su ga jedni udarali, nije jasno, što su drugi radili, ako ga nisu polijevali vodom. **Pljuskati** prema Broz-Ivekovićevu rječniku nema značenja, koje mu naši prevoditelji daju.

Dj 23, 9: »...te ustadoše neki pismoznanci farizejske sljedbe i **zametnuše boj** govoreći...« Podcrtane riječi glase u grčkom **diemahonto**. To Zagoda prevodi: »prepirahu se govoreći«; Vulgata: »pugnabant dicentes«; **S3**: »Te se odlučno suprotstaviše«. ⁴

Isto tako neumjesna je riječ **jalovi** u rečenici (Tit 3, 14): »A i naši neka se uče prednjačiti dobrim djelima, da ne budu **jalovi**.« Grčki: **akarpoi**. Mjesto **jalovi** većina hrvatskih prijevoda ima: »bez roda« ili »bez ploda«, a to je pravo značenje grčke riječi: **akarpoi**.

⁴ Ek prevodi: »... et protestèrent énergiquement«. **Zametnuše boj**, je prejako, ne odgovara kontekstu, koji ne govori ni o čarkanju kamoli o boju.

je slika Božja«. **S 3** »popravlja« »svjetlo sjajne Radosne vijesti **Krista** koji je slika Božja«. Šarić prevodi dobrim hrvatskim jezikom: »... svjetlo evanđelja Kristove slave, koji je slika Božja.« **NEB** ima »the gospel of the glory of Christ«, **Ek** kaže: »... afin qu'ils ne perçoivent pas l'illumination de l'Évangélie de la glorie du Crist...« U nas se je bila uobičajila riječ **svjetlo**. **DF** redovito ima: **svjetlost**. Prije smo čitali, da je Isus rekao: »Ja sam svjetlo svijeta«, a **DF** kaže: »Ja sam svjetlost svijeta.« Bolje?

Lk 19,30: »... Upita li vas tko: 'Zašto driješite?', ovako recite...« Zar ne bi bilo hrvatskije reći: »Zašto **ga** driješite?«, iako **ga** ne stoji u grčkom tekstu? Zagoda kaže: »Zašto **ga** odvezujete?«. Šarić se s njime posve slaže.²⁴

Neki prevoditelji zbog jezične ljepote umeću neke riječi, kojih nema formalno u izvorniku, iako su po smislu tu, pa iz poštovanja prema Pismu pišu ih posebnom vrstom slova (redovito kurzivom). Drugi ne prave razlike u slogu između umetnutih i neumetnutih riječi. Kada bi naši prevoditelji bili dosljedni pa nikada ne umećali u prijevod riječi, kojih u izvorniku formalno nema, njihov bi se postupak mogao lako shvatiti. Ali i oni katkada unose u prijevod riječi, koje je uzalud tražiti u izvorniku.

Tako **DF** u 1 Sol 2, 3: »Uistinu naše poticanje ne **proistječe** iz zablude«; (u je podcrtana riječ umetnuta, nema je u tekstu. Heb 13, 4: »Ženidba **neka bude** u časti sviju« — grčki: **Timios ho gamos en pasin**. Heb 13, 5: »... u življenju **ne budite** srebroljupci«.

Rim 11, 25: »Tä ne bih htio, braćo, da ne znate ovo otajstvo — da ne biste u sebi bili 'pametni': djelomično je otvrdnuće zadesilo Izraela...« Na prvome mjestu, zašto **pametni** u navodnicima, a na drugome mjestu: što znači: » u sebi biti 'pametan'? Ne vidi se što prevoditelji kane reći tom rečenicom. **S 2** prevodi: »... da se ne biste oslanjali na vlastito mišljenje.«²⁵

Kako je već spomenuto, **DF** redovito prevodi doslovno, odveć doslovno. Katkada se udalji od doslovnosti, gdje bi je trebalo sačuvati poradi jezične ljepote. Dj 11, 22. glasi u **DF**: »Vijest o tome **doprije** do Crkve u Jeruzalemu...« Grčki: **Ekusthe de ho logos eis ta ota tes ekklessias en I...** Šarić prevodi: »Vijest o tome dođe **do ušiju** Crkvi u Jeruzalemu.« Ima, zar ne, ljepote u izrazu »do ušiju Crkvi?« Trebao ju je sačuvati u prijevodu, kako to čine i drugi hrvatski prijevodi, a isto tako i veliki zapadni prijevodi. **Ek** ima: »... **aux oreilles** de l'Église...«; **NEB**: »The news reached the ears of the church in Jerusalem.«

Katkada **DF** ostaje doslovan, gdje bi se zbog jezičnih razloga trebalo udaljiti od doslovne vjernosti izvorniku. Tako u Dj 14, 22. čitamo u **DF**: »Učvršćivali su duše učenika, bodreći ih da ustraju u vjeri, jer da nam je kroz mnoge nevolje ući u kraljevstvo Božje.« Držim, da zadnji dio rečenice nije dobro preveden, ali to nas ovdje ne zanima. Šarić, osjetljiv na jezik, prevodi: »Utvrdjivali su učenike i opominjali ih...« Izvrnik govori o **dušama** — **tas psihalas** ton matheton — kako prevodi **DF**. Ipak držim, da je vjerniji izvorniku Šarić, koji ispušta **duše**, kako to traži duh hrvatskog jezika. Ni **Ek** nije doslovan; prevodi: »Ils y affermissaient le **coeur** des disciples et les engageaient...«; **NAB** prevodi preslobodno, ali u duhu engleskoga: »They gave **their disciples** reassurances, and encouraged them to persevere in the faith...«

Doslovnost je jedan od većih manjaka **DF** prijevoda: ubija duh hrvatskog jezika.

2 Kor 8, 5. glasi u **DF**: »I to ne samo kako se nadasmo, nego same sebe predadoše najprvo Gospodinu, a onda nama, po volji Božjoj.« Prijevod je odveć doslovan, pa djeluje neuvjerljivo. Ricciotti prevodi: »Y se **comportaron** no solo como esperabamos, sino que se entregaron a si mismos antes al Señor y a nosotros por la voluntad de Dios.« Podcrtane se riječi, prema Ricciottiju, ne

²⁴ **Ek** ima: »Pourquoi le détachez — vous?« **NAB** prevodi: »Why are you untying the beast?«

²⁵ **Ek** ima: »de peur que vous ne vous preniez pas pour des sages...« **NAB** prevodi: »... lest you be conceited...«

nalaze formalno u izvorniku, ali tu su kontekstualno. **SI** ima: »f ne samo da su se **ponijeli**, kako smo se nadali...« **NAB**, **NEB** i **Ek** nijedan od njih ne prevodi doslovno, kako čini **DF**. Slovo ubija.

2 Kor 11, 24. glasi: »Od Židova primio sam pet puta po četrdeset manje jednu.« Svi drugi prijevodi ne oklijevaju izreći do kraj Pavlovu misao, koja je jasna kao na dlanu. **S 2**: »Od Židova sam primio pet puta po trideset i devet udaraca (batinom).« **Ek** ima: »... trente — neuf **coups**.« **NEB**: »... thirty nine strokes«.

3. Izlomljenost

Možda će netko reći, kada vidi ovaj naslov, da se radi o sitnici, koje ne bi trebalo spominjati. Sitnica jest, ali vrlo karakteristična za **DF** prijevod.

1 Sol 2, 21: »Naprotiv, i pošto smo, kako znate, u Filipima trpjeli i bili pogrđeni...«

Otk 19, 14: »Prate ga, na bijelcima, Vojske nebeske, odjevene u lan tanan, bijel i čist.«²⁶ Grčki je prirodan. Merk — a tako postupaju i drugi izdavači — ne stavlja nijednoga zareza u tu rečenicu. Zagoda prevodi: »I pratile su ga vojske nebeske na bijelim konjima, obučene u bijelo, čisto platno.« Tu nema ni patosa, ni izlomljenosti. Zagodi nije ni na kraj pameti, da riječ **Vojske** piše velikim početnim slovom, kako čini **DF**.

Otk 19, 11: »I vidjeh: nebo otvoreno — i gle, konj bijelac, a na nj sio On, zvani Vjerni i Istiniti, a sudi i vojuje po pravdi.« To je načičkan jezik, a pismo puno dvotočja, crtica i zareza.

U Lk 23, 50. čitamo: »I gle, čovjek, imenom Josip, vijećnik, čovjek čestit i pravedan... iz Arimateje, grada judejskoga, koji iščekivaše kraljevstvo Božje, taj, dakle, pristupi Pilatu i zaiska Isusovo tijelo...« **SI** prevodi to mjesto: »I vijećnik imenom Josip, rodom iz judejskog grada Arimateje, dobar i pravedan čovjek... dođe k Pilatu i zatraži Isusovo tijelo...«

Često je jezik u **DF** prijevodu tražen i nepotrebno izlomljen. Tako u Heb 2, 16. čitamo: »**Tä**, ne zauzima se, **dašto**, za anđele, nego se zauzima...« **SI** prevodi: »Jer, doista, ne pomaže anđelima, već pomaže...«²⁷ U istoj poslanici (6, 3.) stoji: »To ćemo **pak** učiniti, **dakako**, ako Bog da...« Zagoda prevodi: »I ovo ćemo učiniti, ako Bog dopusti.«²⁸ U Heb 3, 14. čitamo: »Doista, sudionici smo Kristovi postali, **ako**, **dakako**, ono prvo...«

(Nastavit će se)

²⁶ Nekoliko puta **DF** upotrebljava riječ **tanan**. Hrvatski pravopisi — **HP** i **HP-44** — kažu, da treba u prozi reći **tanahan**. **Tanan** se može upotrijebiti jedino u pjesmi, a **DF** prijevod daleko je od pjesme.

²⁷ **Ek** prevodi: »Car ce n'est pas à des anges qu'il vient en aide, mais...«

²⁸ Grčki kai tuto poiesomen canper epitrepe ho Theos.